

A jubiláló Pázmány Péter tudomány- egyetem diszülése az országház kupolacsarnokában

Pénteken délelőttre zászlódszibe öltözött a parlament előtti gyönyörű térség, a Kossuth Lajos-tér és környéke. A Pázmány Péter tudományegyetem az országház kupolacsarnokában tartotta ünnepélyes diszülését a 300 éves jubileum alkalmából. Már a kora délelőtti órákban, 10 óra tájban megindult a gépkocsik áradata a Kuria épülete elé, ahol a pirosszönyeges, márványfalú óriás előcsarnokban gyülekeztek a jubileumi ünnepség során Budapestre érkezett külföldi előkelőségek, egyetemi tanárok, a tudós világ kitünőségei és a magyar egyetemi tanácsok. A téren ezalatt diszruhás rendőrszázadok sorakoztak fel, kivonultak az egyenru-

hás egyetemi hallgatók, a bajtársi egyesületek, míg a parlament épületében, az orosz-lános főbejáratnál alabárdos koronaőrök festői, daliás csoportja vonult fel. Negyedik óráig tartó kezdve egymásután kanyarodtak az országháza főbejárata elé a címeres állami és idegen színeket viselő diplomáciai gépkocsik, sorra érkeztek az ünnepségre meghívott előkelőségek pompás díszmagyarban, sújtásos katonai díszegyenruhában, főpapi talárdíszben, diplomata-egyenruhában, vagy fekete zsakettöltönyben, a kitüntetések színes selymeivel, cilindereken. Féltiltásig mindenki el kellett foglalni a helyét, mert akkor indult az egyetemi díszmenet a Kuria előcsarnokából,

Az egyetemi tanácsok díszmenete

Felejthetetlenül szimpompás, káprázatosan szép látványt nyújtott az országháza tejfehér villanyfényben fürdő kupolacsarnoka. A körben futó páholyokat pazar ruhában és prémekbe burkolt előkelő hölgyközönség töltötte meg ezerszin derűvel, a diszüléseken és a kupolacsarnok széksoraiban a notabilitások és vendégek foglaltak helyet, az élen József főherceggel, József Ferenc főherceggel, Innitzer bécsi hercegekkel. A kormány tagjai közül Hóman Bálint, Fabinyi Tihamér, Darányi Kálmán, Bornemisza Géza, Winckler István helyezkedtek el a széksorokban, oldalt a külföldi követségek vezetői, majd a különböző felekezetek püspökei és főpapjai. A székesfővárost Sipőcz Jenő főpolgármester és Szendy Károly polgármester képviselte, ott volt Oswald kuriai elnök, Herczeg Ferenc felsőházi tag, Putnoky Mór, a képviselőház házmagya, hátrább az államtitkárok, felsőházi tagok, képviselők és a közéleti szereplő férfiak, szinte teljes számban. Pompás díszmagyarban, elől foglalt helyet az országgyűlés két elnöke, Széchenyi Bertalan gróf és Sztranyaszky Sándor, külön érkezett Rotta Angelo pápai nuncius, aki XI. Pius pápát képviselte a jubileumi ünnepségen, továbbá Serédi Jusztinián hercegprímás.

Közben megindult a menet a Kuria előcsarnokából. Soha nem látott, szimpompás kép volt a felvonulás. Elöl az egyetemi hajduk, az egyetem jelvényeivel, majd a világ egyetemi professzorai bihór és lila talárokban, díszmagyarban, hermelines palástban vagy sötét ruhában, díszes aranyláncokkal ékesítve. Ott voltak a taláros oxfordi egyetemi tanárok, továbbá a németek jellegzetes, világszerte ismert fővegeikkel s a debreceni egyetem tanácsa, szőrmepalástban, fehér kőrgallérral, díszes kucsával. Festői szépségű látvány volt, amikor hangozó kürtzútszerűséggel megérkezett Horthy Miklós kormányzó, akit Kornis Gyula rektor fogadott

Horthy Miklós kormányzó: »Szent kötelességünk a magyar jövőben hinni és érette küzdeni!«

Most Horthy Miklós kormányzó tartotta meg magyar és francia nyelven ünnepi beszédét, amit az ünnepség résztvevői állva hallgattak végig.

— Az egyetemi oktatás kilencszáz éves történetének háromszáz esztendő csupán egy szakasza — kezdte beszédét a kormányzó — Mi magyarok mégis áhítatos lélekkel állunk ősi egyetemünk mellett, alapításának háromszáz esztendő fordulóján. Ünnepeljük az egyetemet, mert benne művelődésünk erős támasztát, műveltségünk magas színvonalának biztosítékát látjuk. Ünnepeljük, mert keletkezése, gyarapodása és felvirágzása fel-emelő és lesújtó fordulatokban gazdag nemzeti életsorsunk szimbóluma.

A kormányzó ezután történelmi visszajelentésben foglalta össze, mint érkezett Magyarországra, mint a nyugati keresztény kultúrközösség és a nyugati eszmearamlatok utolsó állomáshelyére, igen korán Párisból és Bolognából az egyetemi gondolat. Pécsen, Budán és Pozsonyban már Nagy Lajos és Mátyás korában állandó otthonra talált az egyetem, de amikor a magyar sors mostohára fordult, az ország területe szétfödredett, kormányzatán három hatalom osztozott, akkor a zsenge egyetemeket is elsöpörte a zord idők vihara. A kishitűek már-már minden reményüket veszítve néztek a jövőbe.

— De akadtak nagy magyarok — folytatta emelt hangon a kormányzó —, akik

az orosz-lános főbejáratnál. Eppen akkor ért oda az egyetemi tanács díszmenete is és a kormányzóval az élén volt az ünnepélyes bevonulás a kupolacsarnokba. Horthy Miklós, a kormányzó felesége, két díszmagyarba öltözött fiával, Horthy Istvánnal és ifj. Horthy Miklóssal, pár perccel korábban megérkezett és elfoglalta helyét a díszpáholyban.

Elöl a parlamenti őrség díszegyenruhás parancsnoka haladt fel a lépcsőn, majd a korbü egyenruhás egyetemi huszárok következtek, utána Kornis Gyula rektor és a dékánok. Azután lépdelt Horthy Miklós kormányzó, Gerlóczy Gábor őrnagy, szárnysegéd, Vertessy kabinetirodai főnök és Keresztes-Fischer Lajos tábornok, a katonai kabinetiroda főnöke kíséretében. A sort Ferenczy Tibor főkapitány zárta be.

Kornis Gyula rektor megnyitó beszéde

A kupolacsarnok elől oszlopai előtt Hóman Bálint kultuszminiszter üdvözölte a kormányzót és kíséretét az ünnepi diszülés közepén elhelyezett díszemlényre. Amikor a kormányzó és kísérete megérkezett, megkezdődött a rádióközvetítés s felcsendült a Himnusz, amelyet az Egyetemi Énekkarok tagjai énekeltek. A Himnusz után az ünnepi diszülést Kornis Gyula rektor nyitotta meg magyar, majd latinnyelvű beszéddel, amelyben azt fejtette, hogy a kulturnemzetek sorában való létjogosultságot jelenti az egyetem háromszáz éves jubileuma. A Pázmány Péter tudományegyetem tanító és nevelő munkája mindig egybeforrott a magyarság magasabb színvonalra való törekvésével és forró nacionalizmusával, valamint az egész emberiség egyetemes érdekeiért harcoló humanizmussal. Az egyetem hivatása szimbolizálja az ezeréves magyar nemzet küldetését. Végül a megjelent előkelőségeket köszöntötte és üdvözölte a rektor, lelkes taps közepette.

nemzetük sorsába vetett rendületlenül bizalommal hitték a jobb jövőt és azt a műveltség gyarapításával, a magyar művelődés fejlesztésével igyekeztek megalapozni. Ezeknek a kimagasló történelmi személyiségeknek egyike volt Pázmány Péter esztergomi érsekprímás, ünnepelő egyetemünk alapítója. A nagy magyar gondolat és a magyar művelődés lánglelkű harcosa az egyetem alapításával magas műveltségű papok és tanárok nevelését kívánta előmozdítani. De egyeteme hamarosan túlnőtt az eredeti keretén: a magyar művelődés kiapadhatatlan forrásává lett s a magyar tudomány első műhelyének rangjára emelkedett.

— Az egyetem a tudományok művelésével és hitben, magyarságban erős nemzedékek nevelésével munkálkodott a magyar feltámasztás előkészítésén, majd az újra egybeforrott nemzet életének szellemi megalapozásán. Háromszázados történeti intő példa nekünk, hogy csüggedésre a legszomorúbb korban sem lehet okunk, intő példa, hogy a magyar jövőben hinni és érette küzdeni szent kötelességünk.

— Az egyetemet a magyar katolikus egyház főpapja és harcos vezére alapította. Az Alma Mater mégis mindenkor nyitva állt minden hitfelekezeti fiának, hogy ott tanulva szerezzék meg és ott tanítva osztogassa a tudás kincsét. Az egyetemet magyar főur, a magyar irodalom, nyelv és szónoklat nagymestere alapította; az egyetem tudósai magyar idealok és törekvések katonái. De az egyetem megtalálta a tudományok nemzetközi világába vezető utat is. Megalapozója és előkészítője volt a művelt nemzetek szellemi ériműltetését tudatosan előmozdító modern kultúrpolitikának. Egyetemünknek

erről a nemzetközi jelentőségéről tanuskodik az európai nemzetek és tengerentúli világ-részek tudományos intézményeinek képviseletében itt megjelent tudósok díszes sora.

— A magyar nemzet nevében köszöntöm őket, a mi ünnepünk résztvevőit. Melegen üdvözölöm a budapesti magyar Pázmány Péter tudományegyetemet. Jövője legyen mindenben méltó nagy múltjához, munkáját kísérelje Istennek áldása!

A hercegprímás üdvözlője

A kormányzó hatalmas éljenzéssel és tapsal fogadott beszéde után Serédi Jusztinián hercegprímás lépett a szónoki emelvényre:

— *Serenissime Domine Gubernator! Magnifice Rector! Maxime colendi Auditores!* — hangzott latinnyelvű üdvözlőbeszéde. — *Beatus populus, qui scit iubilationem...* Boldog a nép, mely ünnepelni tud. S kifej-

A kultuszminiszter ünnepi beszéde

Dörgő taps fogadta a hercegprímás beszédét. Utána Sztranyaszky Sándor, a képviselőház elnöke az országgyűlés nevében üdvözölte a jubiláló Pázmány Péter tudományegyetemet, mely mint a keresztény kultúra vára szervesen illeszkedett be a nemzet életébe. Annak a reményének adott kifejezést, hogy a tudományegyetem által művelt kultúra és ennek a kultúrának fegyverei is közre fognak működni a magyar igazság elvitathatatlanságát és minden körülmények között bekövetkező kivívásában.

Ezután Hóman Bálint dr. kultuszminiszter mondotta el a nagyhatású ünnepi beszédét, amelynek elején visszajelentést vetett a multba, hogy „okulást szerezzünk belőle és a nehéz sorscsapások hátterét vizsgálva, dicső események rugóit kutassuk.” Beszélte III. Béláról, az esztergomi fénynapokról, Károly Róbert visegrádi királytalálkozójáról, Nagy Lajos egyetemalapításáról, Hunyadi Mátyás, a reneszánsz-királyról, Báthori István fejedelemről, a kolozsvári egyetemalapítóról, majd Bethlen Gáborról és úgy politikai ellenfeleiről, aki nemzeti érzésben osztályostársra volt: Pázmány Péterrel. Ismertette a háromszáz éves Pázmány Péter egyetem történetét, amely az elmúlt idők magyar egyetemei közül egyedüli megmaradt tanuja a régi magyarok tudásvágyának, nagy magyar királyok, fejedelmek, főpapok művelődéspolitikai törekvéseinek. Alapítása, fennmaradása és működése hitvallás a nemzeti sors minden fordulata ellenére újra meg újra éledő, folyton élő magyar egyetemi gondolat és a nemzeti művelődés folytonossága mellett.

A magyar nemzet törvényhozása az 1935. évi VI. törvényekkel örökítette meg a magyar Pázmány Péter tudományegyetem nagy alapítójának emlékét és az egyetem el nem evülő érdemeit. A törvény kihirdetéséről szóló leiratot mely megilletődéssel adta át az egyetem hatóságainak a kultuszminiszter, aki az egyetem tanári karához fordulva, így fejezte be nagyhatású beszédét:

— Tanár urak, vessétek lelkükbe a törvénynek és Magyarországnak kormányzóit a nemzet nevében az egyetemhez intézett szavait. Becsüljék egyetemünk múltját és e mult szellemében munkálják tovább a magyar jövőt. Vigyék előbbre a magyar művelődést és a tudományokat, tanítsák magyar diákok nemzedékeit, mert — így szökö nagy költőnk szavával a legnagyobb magyar: *Elvész a nép, amely tudomány nélkül való!*

A pápai áldás és külföldi üdvözlések

Szendy Károly polgármester a székesfőváros és a magyar törvényhatóságok nevében köszöntötte a jubiláló egyetemet, amely most új évszázad küszöbét lépi át, csorbítatlan erővel, energiával, hatalmas tekintéllyel, amit az idősereglett sok külföldi tudós és egyetemi tanár jelenléte is bizonyít, hirdette, hogy egyetemünk a magyar tudás és alkotni akarás fellegvára és minden magyarnak egész lélekkel örvölt szemefénye. Utána Rotta Angelo pápai nuncius adta a pápa áldását. Borzi, a bolognai egyetem rektora olasznyelvű beszédében mutatott rá arra, hogy a Pázmány Péter tudományegyetem a latin és olasz kultúra, majd a humanizmus asszimilálásával az európai kultúra mintaképet teremtette meg. Borzi ezután átadta a külföldi egyetemek üdvözlőjét. Seward, az angol Royal Society delegátusa a külföldi tudományos akadémiák köszöntését, Warff breslauer egyetemi tanár a német városok szerencsekívánatit, Lenhossék Mihály dr. a Magyar Tudományos Akadémia köszöntését és Czettel Jenő a magyarországi társ egyetemek együttes üdvözlőjét tolmácsolta.

Az üdvözlőbeszéd után Kornis Gyula elnök felüggesztette a díszgyűlést és a szünet alatt Horthy Miklós kormányzó kíséretével együtt eltávozott. A rektor ezután újra megnyitotta a díszgyűlést és következett a néma üdvözlések ünnepi aktsza, amikor a külföldi egyetemek, tudományos intézetek és akadémiák kiküldöttjei, az elnök felhívására, az egyetemi tanács elé járultak és írásban, pergamentekercsben, díszes tokkal adták át az üdvözlő és elismerő okmányokat. A tanács elé járuló külföldi tudósokat a díszgyűlés közönsége sorra megjelönte. Az okmányok átadása után a díszgyűlés

tette, hogy Pázmány Péter, a halhatatlan emlékü biboros vetette el a magot, de közvetlen utódai, Lósy Imre és Lippay György, a Jézusársaság, a bencések és pálosok virágoztatták ki az egyetemet. S ugyanigy II. Ferdinánd, Mária Terézia, I. Ferenc apostoli királyok jogokkal és kiváltságokkal ékesítették és a magyar állam is tekintélyes összeggel járult hozzá mindenkor, kincstárából.

— Midőn Isten és elődeink iránti hálával eltelve, — fejezte be latinul beszédét a hercegprímás — a legnagyobb megtiszteltetésnek veszem, hogy mindezt én, mint a bőkezű alapítónak az érseki és primási székből utódja, Magyarország püspökeinek, a világi és szerzetes papságnak és a hívő népek nevében elmondhattam, kívánom egyetemünknek a kegyes alapítók igazi szellemét, a tudományokban való haladást és az örök fennmaradást.

Kornis Gyula elnök zárószavaival és a Hírszékgy elnökével véget ért

Innitzer kardinális főprotektorává avatta az Americana

Pénteken délután hat órakor a Szent István Társulat dísztermében avatta főprotektorává Innitzer Theodor dr. bécsi biboros hercegeket az Americana. Innitzer biboros Bitter Illés clairvauxi apát, az Americana commendatora kíséretében érkezett, aki latin beszéddel nyitotta meg a megalapító ünnepséget. Ezután a Boldogasszony Anyánk című ósregi egyházi ének gyönyörű dallamai hangzottak fel, ezután pedig a bécsi hercegek átveté tisztességének jelvényeit: a díszes emallozott ezüstkeresztet és a zöld sapkát. Az ünnepség a diákság üdvözlő szavaival ért véget, melyeket az új főprotektor megalapítóan köszönt meg. Innitzer biboros a magyar- és a pápai himnusz elhangzása után hagyta el az ünnepség színhelyét.

Az egyetemi tüdőbetegklinikai alapkövetétele

A tudományegyetem háromszáz éves jubileuma alkalmából pénteken délután négy órakor helyezték el ünnepélyes körülmények között az egyetem tüdőbeteg-klinika alapkövet.

Az ünnepségen jelen volt Hóman Bálint kultuszminiszter, a belügyminisztérium részéről Johan Béla, dr. államtitkár, Thaly Zsigmond dr. államtitkár a pénzügyminisztérium képviselőit, ott voltak továbbá: Szily Kálmán és Tasnádi Nagy András államtitkárok is. A székesfőváros képviseletében Sipőcz főpolgármester és Szendy Károly polgármester jelentek meg. Az előkelő közönség soraihoz láthatók voltak az egyetemi tanács tagjai, az orvosi kar professzorai és a külföldi vendégek közül is sokan, nemkülönben számosan a magyar társadalom előkelőségei közül. Az új gyógyintézet az I. számú belgyógyászati klinikával szemben, a Herzog-klinika közelében, az egyetemi füvészert területén épül majd föl. Az ünnepségen a megnyitóbeszédet Kornis Gyula rektor mondta. A beszéd során a rektor megemlékezett az esemény nagy jelentőségéről és megköszönte a kormány és a főváros közreműködését. Ezután Balogh Ernő dr. prodékán hosszabb ismertetésben méltatta az új intézményt. A beszéd után a megjelent előkelőségek egy-egy szimbolikus kalapácsütéssel vettek részt az alapkövetételeknél. Az első kalapácsütést Hóman kultuszminiszter tette meg.

A diákszövetségek műsoros estje

Pénteken este a budapesti jogászok Verébcsi Bajtársi Egyesülete a Nemzeti Diákszövetség megbízásából és az egész magyar diákság nevében nagy műsoros fogadóestét rendezett a belgyógyászati vigadóban többszáz főnyi előkelő közönség jelenlétében. A műsor a Himnusszal kezdődött, amelyet az Egyetemi Énekkarok adott elő Vaszly Viktor vezetésével. Bérczy Ferenc köszöntő szavai után Kenyeres Balázs, az egyetem prorektora német nyelven beszélt a magyarság évszázados szenvedéseiről és a legutóbbi nemzeti katasztrófáról. Ezután Feikert professzor, a német diákság vezére tolmácsolta a német diákság üdvözlőjét. Nikov Borisz, a bolgár diákság képviselője, azoknak a külföldi diákoknak a nevében fejezte ki hálaát magyar nyelven a Pázmány Péter tudományegyetem iránt, akik tanulmányait Budapestben végezték. A Turul Szövetség és az Americana nagyobb diákcsoportja ezután hosszú asztal mellé ült és boroztatás közben jeleneteket mutatott be a magyar diákeletről és ósregi magyar diáknótákat adott elő, majd Erődy Ferenc tárogatózott, ezt vers jelenet követte a nagyszombati egyetemi ifjuság életéből, majd a hatodik főiskolai világhajóknaságon első díjat nyert hölgycepat magyar láncai zárlták be a műsort Magyar Imre és zenekarának muzsikája mellett.

A fogadóestély a késő éjszakáig tartott.

BUTORRELADÁS!
Hálószo ak, ebédők és kombinált butorok óriási választékban. Jó minőség, olcsó árak. BUC-MIL butorház, VI. Vilmos császár-ut. 3. szám. Báthory-utcával szemben